

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

בראשית (חלק י — שיחה ב)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלוקטי שיחות
שבוע פרשת בראשית, כג-כט תשרי, ה'תשפ"א (ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

בראשית ב

מית זו של האור הוא בכדי שיהי' מוכן לנבראים העתידיים להבראות – וע"ד שאמרו רז"ל⁵ הטעם מה שבריאית כל נבראי העולם קדמה לבריאתו של האדם, שהוא בכדי שימצא הכל מוכן לפניו – דאי משום זה הי' צריך האור להבראות בסמיכות לזמן בריאתם של בע"ח (המבחינים בין אור לחושך), או עכ"פ בסמיכות לבריאת הצומח (שהאור פועל ומועיל בצמיחתו ובישולו וטעמו, כמ"ש רש"י עה"פ⁶, "ומגד תבואות שמש ומגד גרש ירחים"). א"כ אינו מובן, למה נברא האור ביום ראשון בעוד שהמציאות הראשונה שנהנית ממנו, הצומת, נברא ביום שלישי?

ב. והנה ב"אור" זה שנברא ביום ראשון אמרו⁷, שהקב"ה גנזו לצדיקים לע"ל. וגם בזה יש להקשות ע"ד הנ"ל: לכאורה, מכיון שכל מהות האור ותכלית בריאתו הוא – להאיר, בכדי שהנמצאים יקבלו את האור ויהנו ממנו – א"כ למה גנזו ונתעלם מיד אחר בריאתו⁸, שזהו ההיפך ממש מענינו וכוונתו?

(5) סנה' לח, א. פרש"י שם.

(6) ברכה לג, יד.

(7) חגיגה יב, א. ב"ר פ"ג, ו. פ"א, ב. ושל"נ.

(8) ואף שכב"ר פ"א שם אי' שמשו גם בע"ש (ושבת, הנה א) בש"ס חגיגה שם (לפי פי' החדא"ג) מבואר שנגנזו קודם שנתלו המאורות ביום ד'.
(ב) בב"ר פ"ג מפורש שנגנזו ביום הרביעי. ולהעיר שבוחר (ח"ב קמח, סע"ב) אי' שהאור

א. ויאמר אלקים יהי אור גו"ל¹ הוא המאמר הראשון² של המאמרות שבהם נברא העולם בשי"ב, היינו שה"אור" הוא המציאות הראשונה, שברא הקב"ה ביום ראשון, קודם שאר כל הנבראים שנבראו בשאר ימי בראשית³.

וצ"ל: לכאורה הלא אין ענין ומעלת האור במציאותו לעצמו – כל תועלתו וחשיבותו הוא בזה שנבראים זולתו נהנים ממנו – וא"כ למה נברא ה"אור" קודם כל בראי בראשית? איזו תועלת יש בו בעת שעדיין לא נבראו אלו שיהנו ממנו?⁴

ואין לתרץ ולאמר, שהבריאה קוד-

(1) בראשית א, ג.

(2) ראה פדר"א ספ"ג. זח"ג יא, ב.

וגם לפי מ"ש (ר"ה לב, א), "בראשית נמי מאמר הוא" (ועד"ז במקומות המובאים בביאור הרד"ל לפדר"א שם) הרי ידוע (לקו"ת במדבר יב, סע"ד ואילך. ע"כ יאמרו תרצ"א פ"ה. מה רב טובך תרצ"ב פ"א. ועוד) שהמאמר דבראשית אינו דומה לשאר המאמרות [וכדיוק הל' בר"ה שם: בראשית נמי מאמר הוא]. כי מאמר זה הוא מאמר כללי (ראה גם זח"א טז, רע"ב)

[שלכן ההתהוות ממאמר זה היא התהוות

כללית – ראה גם חדא"ג מהרש"א לר"ה שם],

ומאמר הראשון שבמאמרות הפרטים הוא, יהי אור".

(3) להעיר שלפי דיעה אחת במדרש (ב"ר רפ"ג

וש"נ. הונא בפשטות שמו"ר פט"ו, כב. וכן היא דעת רש"י ריש פרשתנו) האורה נבראת תחילה גם לפני בריאת שו"א. וראה לקמן הערה 31.

(4) ראה עץ יוסף לתנחומא ויקהל ו (בשם היפ"ת) שזהו טעם דר"נ מה שלא ס"ל כר"י שהאורה נבראת תחילה (גם לפני בריאת שו"א) ד"אין ראוי להקדימו שנראה פועל בטל באותה שעה", אבל גם לר"נ קשה ככפנים.

(* ולפי"ז מש"ש, אדם מביט בו מסוף העולם כו", אין הכוונה על אדה"ר (כבב"ר פ"ב, ה) כ"א מתאר תוקף האור שבו אדם יכול להביט בו מסוף העולם כו'.

אדרכה, ענינו של האחד הוא הפכי משל חברו – „אור” ענינו גילוי, ואילו „רוז” (סוד) הוא הנלם, היפך הגילוי?

ד. ויובן כל זה בהקדים מה שארז”ל במדרש¹³: „בנוהג שבעולם מלך בו”ד בונה פלטין אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא דיפתרות ופינקסאות יש לו לדעת האיך הוא עושה כו” כך הקב”ה וכו””. והיינו שהנהגת הקב”ה בסדר ואופן הבריאה היתה, כביכול, באותו הסדר הנהוג (במלך בו”ד) למטה. דהיינו, לאמיתו של דבר, הרי אדרכה: מה שה”נוהג שבעולם” למטה הוא בסדר ואופן כך וכך, אי”ז אלא מפני שככה הוא הסדר למעלה במקורו ושרשו האלקי של העולם – ומשם נמשך ונשתלשל למטה¹⁴. אלא שאנו, בשכלנו המצומצם, משיגים ותופסים את הענין בדרך מלמטה למעלה: מן המטובב – שהוא למטה, אל הסיבה – שהוא למעלה בהנהגה העליונה.

עכ”פ מובן ממאמר רוז”ל הנ”ל, ש”נוהג העולם” של האדם למטה הוא דוגמא ומשל לסדרי ועניני הבריאה ע”י הקב”ה.

והנה בנוהג שבעולם, כאשר אדם מחליט ומתכוון לעשות איזה דבר הדורש פעולה וסידור מסוים, הנה בראש ובראשונה הוא מברר וקובע לעצמו מהי תכליתו ומטרתו של הדבר שהוא מתכוון לעשותו; ורק אז, כשהמטרה קבועה אצלו, הריהו מתחיל בפעולה.

ועד”ז הוא כביכול למעלה בענין

ואף שמצינו במאמרי רוז”ל טעמים למה נגנו האור, אבל עדיין קשה להבין: הלא טעמים אלו היו ידועים להקב”ה מקודם, ומזה גופא שברא את האור אף שידע שיגנו אותו אח”כ הרי”ז הוכחה שהוא לצורך עיקרי בבריאת העולם גופא¹⁵.

ג. גם יש להבין מה דאי בזה¹⁰ ש”אור” בגימטריא „רוז”. והלא ידוע דהגימטריאות המובאות בתורה מורות על קישור (דמיון) תוכני ופנימי בין שני הדברים – המתבטא בזה שהם עולים בגימטריא אחת¹¹.

וכמוכן מהמבואר בתניא¹² ש”ע”י שיורד החיות ומשתלשל ממדרגה למדרגה פחותה ממנה ע”י כו” וגימטריאות שהן חשבון האותיות עד שיוכל להתצמצם ולהתלבש ולהתהוות ממנו נברא פרטי וזה שמו אשר יקראו לו בלה”ק” ושם „והחשבון מורה על מיעוט האור והחיות .. שהיא בחי’ החשבון ומספר כמה מיני כחות ומדרגות כלולות באור וחיות הזה”. ובמילא מובן, שתיבות אלו, שחז”ל גילו את שייכותם ע”י השוואה המספרית שביניהן, יש בהן ענין פנימי המקשר אותן.

אבל לפי”ז אינו מובן: „אור” ו”רוז”, לא לבד שאין להם שייכות זה לזה, אלא

שמש רק ביום ראשון „ולכתר אתגניז ולא שמש יתיר”.

(9) ביפ”ת לב”ר פ”ג שם, שהטעם שנברא ביום הראשון „כיון שמימי הבריאה אין כל חדש ולא יוציא הקב”ה יש מאין .. לכך נברא בתחלת הבריאה .. ונגנו ..” אבל א”מ למה נשתנה האור מכל הענינים שיהיו לע”ל (שגם הם נבראו בשי”ב מטעם הנ”ל שהכתוב מפרשו.

(10) זח”ג כח, ב. תקו”ז תי”ט.

(11) ראה שומר אמונים ויכוח הראשון סי’ כא-ג.

(12) ח”ב פ”א, פ”ז (פד, ב).

(13) ב”ר בתחלתו.

(14) תניא רפ”ג „שנשתלשלו מהן”. וראה ב”ר

פ”י, ו. זח”א רנא, א. לקו”ת שלח מא, ג. וראה לקו”ש ח”ז ע’ 154 ואילך.

ונמצא לפי"ז דה"אור" במע"ב הוא לא רק כ"מטרה" קודמת, דהלא הוא בא ונמשך בתוך מע"ב עצמו בכל יום ויום. וצ"ל איך זה יתאים עם הנ"ל (וגם עם המובא לעיל, שהאור שנברא ביום הראשון הקב"ה גנזו וכו' – ומזה שאינו מתגלה ובא בתוך הבריאה).

והענין: מטרת הפעולה (במשל, באדם למטה) מתבטאת בשני אופנים:

(א) כפי שהיא באה בגילוי כמטרה העיקרית והכוללת במחשבתו וכוונתו של הפועל – לפני הפעולה ובהתחלתה;

(ב) כמו שמטרת הפעולה נרגשת באדם בעת הפעולה בכל פרט ופרט שהוא עושה, בכדי שכולם יתאימו לתכליתם ומטרתם – דהיינו שהמטרה אינה נמשכת אז, בעת הפעולה, בכל גילוי' והיקפה כמו לפני הפעולה.

ועד"ז יובן גם במטרה העליונה של כל הבריאה – האור, שנברא ביום ראשון" – שיש בה שתי מדרגות: (א) מדרגת עצם האור: (שהוא מפורש בתורה) "וירא אלקים את האור כי טוב" – "האור" (עצמו) כמו שהוא מתגלה ביום ומאמר ראשון קודם התהוותם של כל נבראי העולם, וכמטרתם ותכליתם; (ב) הארה ומעין מה"אור" הנמשך בכל מאמר ונברא פרטי, שהאור האלקי הזה הוא הנותן את הכח והאפשרות בנבראים שיתאימו למטרתן – שיהפכו לאור. ועל "אור" ומטרה זו נאמר "וירא אלקים כי טוב" – היינו "אור", אבל אינו בגילוי ממש (כ"א ברמז, העלם) כמו ביום ראשון.

ו. ובהנ"ל, שבאור דיום ראשון ישנן שתי מדרגות – כמו שהוא

בריאת העולם ע"י עשרה מאמרות, שבראשית הבריאה, קבע הקב"ה כביכול את מטרתה של כל הבריאה; ורק אחרי זה, כשהמטרה כבר ערוכה וקבועה, מתחיל סדר הבריאה של העולם וברואיו. (והוא ע"ד "סוף מעשה במחשבה תחלה"¹⁵ – ש"סוף המעשה", דהיינו תכליתה ומטרתה, הרי היא "במחשבה תחלה"). וידוע, דעיקר הכוונה והתכלית בבריאת העולם – (עולם מ' העלם) שהוא מעלים ומסתיר על האור האלקי המחיהו ומקיימו והוא מקום החושך והקליפות – הוא לברר את העולם ולהפכו לאור אלקי. והיינו שהאור היא היא המטרה התחילתית: כי תכלית ושלמות הכוונה של בריאת העולם והאדם הוא לעשות לו ית' דירה (בהתגלות האור שנהפך מהחושך) בתחתונים (בעולם הזה התחתון)¹⁶.

ובזה יובן למה נברא האור ביום ראשון, קודם כל שאר הנבראים, כי האור היא המטרה שקבע הקב"ה בהקדמה לבריאת עולמות, במאמרו הראשון – "ויהי אור" – כלומר, שכל הבריאה העתידה להיות, העולם על כל פרטיו וברואיו, כל זה יהפך ויהי אור.

ה. אמנם עדיין צריך ביאור, דהנה מצינו שבכל חלק מהבריאה (שנברא ביומו המיוחד של ימי מע"ב) נאמר בסיומו בפרשה¹⁷: "וירא אלקים כי טוב". וידוע ד"טוב" קאי על ה"אור", וכמ"ש¹⁸, "וירא אלקים את האור כי טוב"; כלומר ד"טוב" היינו "אור".

(15) פיוט לכה דודי.

(16) תניא פל"ו.

(17) בראשית א, י. שם יב. וכן בכל הפרשה.

וראה גם פרש"י שם ז, בנוגע לרקיע.

(18) שם ד. וראה סוטה יב, א.

והתכלית של הבריאה הוא „אור“, לכן אין ה„אור“ מתגלה בכל מהותו אלא בזמן שהבריאה מגיעה לתכליתה, היינו בגמר סדר עבודת הבירורים בסוף השית אלפי שנים דהוי עלמא, אבל עד עת־קץ ההיא, עם שה„אור“ (המטרה) נמצא (וגם פועל בה) בהבריאה, אבל רק בבחי' „רו“ וסוד – בהעלם, עד שיתגלה לע"ל.

וזהו גם פירושו של מארז"ל, שהאור דיום ראשון נגנז לע"ל – היינו שנתעלם בבחי' „רו“ עד הזמן דלע"ל. אמנם „גניזה“ הרי פירושה שהוא יש ונמצא במקום הגנוז, וכנ"ל שמעין מה„אור“ ההעלמי נמשך בבריאה וגם נותן בה כוח ועוז להגיע אל המטרה. ואיפה „גננו האור“, שמשם הוא פועל בבריאה? – אמרו חכמינו ז"ל שהקב"ה גנזו בתורה²². וביאור הדבר:

כמו בכל פעולה, הרי מובן, שהמטרה מתעלמת ונגנזת (עד גמר הפעולה) בתוכה של הפעולה עצמה, דהיינו שהיא טמונה בעיני פעולה כאלו שעל ידם היא מכוונת את הפעולה לתכליתה – כן הוא גם בה„אור“ דיום ראשון שהוא המטרה והתכלית של כל הבריאה כולה:

התגלות ה„אור“ הזה לע"ל הוא ע"י העבודה של עכשיו²³ בלימוד התורה וקיום המצות, ז.א. שבהם ועל ידם תגיע הבריאה למטרתה ותכליתה, ומובן איפוא, שאין המטרה גנוזה

קודם התהוות הנבראים וכמו שהוא מאיר בתוך הנבראים – מבוארות היטב שתי הדיעות¹⁹ בענין ה„אור“ דיום ראשון (שהיא: א) מדריגת הכתר (ב) מדריגת החסד:

זוהו מההפרש בין בחי' כתר לבחי' חסד: כתר הוא למעלה מכל סדר השתלשלות העולמות – והוא האור דיום ראשון כמו שהוא קודם ולמעלה מכל סדר הבריאה; אבל מדריגת החסד, שהיא תחילת ההשתלשלות והראשונה שבשבעת ימי הבנין, הריהי „יומא דאזיל עם כולהו יומין“²⁰ (היינו שכל עיקר ההתהוות הוא מספי' החסד) – וזוהי גם בחי' ההארה (והמטרה) דאור יום הראשון הנמשכת וממשכת „אור כי טוב“ – (חסד) בכל נברא בש"ב.

ז. ובהו יוכן מ"ש בזהר ד„אור“ הוא בגימטריא „רו“ ומוסברת השייכות ביניהן: דכמו שהוא באדם, הרי המטרה שקבע קודם הפעולה באה אז לידי גילוי רק במחשבתו וכוננתו של הפועל, ועיקר התגלותה של המטרה בפועל ממש ובכל מילואה הוא דוקא בסיום הפעולה והשלמתה – אבל בכל משך זמן הפעולה עצמה הרי היא אצלו בהעלם ובמדה מצומצמת²¹ (רק כפי הנחוץ לכוון את הפעולה לתכליתה);

ועד"ז הוא למעלה: כיון שהמטרה

19) הובאו באוה"ת דרושי חנוכה (שה, ב).

20) ראה זח"ג קצא, ב. נתבאר בע"ח שכ"ה ד"ב. פע"ח שחה"ס פ"א. לקו"ת האזינו עו, ב. ועוד.
21) והיינו דנוסף לזה שאינו בגילוי כ"כ כמו לפני הפעולה, הרי מכיון שהיא מלוכשת בהפעולה – היא רק הארה בלבד מבחי' הכוונה כמו שהיא לפני הפעולה (ומובן מזה שרק הארה מהאור שנברא ביום ראשון (בחי' חסד ולא בחי' כתר) האירה בכל מאמר פרטי).

22) מדרש רות בזהר חדש פה, א (עייג"כ זח"א רסד, א. זח"ב קמט, א), ובדגל מחנה אפרים פ' בראשית בשם הבעש"ט. כתר ש"ט (קרוב לתחלתו) ה"מ בשם הבעש"ט כו' (באריכות). ובכ"מ. וראה לקו"ת במדבר ית, ד. שם דברים פט, ד. דרך אמונה סה, א. וכל העם תרצ"ט ס"ג. ועוד.
23) ראה תניא רפל"ז.

כן צריך להיות הסדר בעבודת האדם:

(א) מיד כשניעור משנתו (ככ"י בבוקר וכמו"כ בכל שעה ושעה)²⁶ ונעשה „בר"י חדשה"²⁷ (בדוגמת יום ראשון של הבריאה²⁸), הנה ראשית דבר הוא קביעות המטרה – שצ"ל קבוע ומונח אצלו (איניגעקארבט און אָפּגעלייגט), שמטרת כל פעולותיו היא – יהי אור²⁹; ורק אז, לאחר הנחה והחלטה זו, יכול הוא לגשת לפרטי עשיותיו ופעולותיו;

(ב) ונוסף לזה צ"ל השתדלות מיוחדת, שהמטרה של „יהי אור" תורגש גם לאח"כ, בכל שעה ובכל פרט מעסקיו ומעשיו במשך היום.

ט. והנה כמו שהוא בנידון כללות הבריאה כולה, שתכליתה היא „אור", כן הוא גם בנוגע לבריאתה הפרטית של (מצ"א³⁰ החושך) עצמה, שכוונת מטרת בריאתה היא

26 כי בכל רגע ורגע מתהוית כל הבריאה מחדש ממש כמו במעשה בראשית (ראה שער היחוד והאמונה בתחילתו).

27 ילקו"ש תהלים רמז תשב. שו"ע אדה"ז מהדו"ק ס"ד ס"א. ס"ו ס"א.

28 להעיר מלקו"ת שה"ש ד, ד שהתחדשות ההתהוות דמע"ב בכל יום היא ב„טובו" בחינת אור (כי טוב) שנברא ביום ראשון.

29 ומכיון שהאדם יכול לאמור „אור" על ענין שבאמת הוא חשך [וע"ד מ"ש (ישעי' ה, כ) שמים חשך לאור גו'] ע"ז ההוראה „גנוז בתורה" שה„אור" שהאדם צריך לקובעו למטרת כל פעולותיו וכו' צ"ל אור שהתורה אומרת עליו שהוא אור.

30 שני הטעמים (המבוארים בפנים) להתהוות החושך שייכים רק ב„מצ"אות החשך", ולא בהעדר האור (ראה ד"ה ויקח תרצה"ה פכ"ט). כי המצ"אות דחשך מכיון שהוא היפך האור ומנגדו

(א) אפ"ל העבודה לבחור באור.

(ב) בזה גופא שהוא היפך האור ומנגדו יש לו שייכות לאור ולכן אפשר להפכו משא"כ בהעדר

אלא בהם. ומכיון דכל העבודה דקיום המצות באה מהתורה ולימודה – כמארז"ל²⁴ „גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" – נמצא שעיקר גניזתו של „האור" הוא בתורה.

ח. ההוראה מכל הנ"ל בעבודה ברורה ופשוטה לכאו"א:

„יהי אור" – היא-היא המטרה והתכלית של כל עבודת הנבראים, שהאדם יברר את חלקו בעולם עד שייהפך ל„אור". וכל זמן שלא האיר את העולם באור התורה והמצות – גם כשהצליח בעבודתו לגרש מעולמו את „החושך" והרע (ע"ד „ישב ולא עבר עבירה"²⁵) אבל לא נהפך עדיין על ידו לאור טוב (ע"י „ועשה טוב") – לא מילא את תפקידו ולא השלים את כוונתה ומטרתה של הבריאה –

כי תכלית כוונת הבריאה בכללותה, ותכלית בריאת האדם בפרט ובעיקר, הוא לא רק העבודה ד„סור מרע" – לפעול העדר ומניעת החושך, כי אם גם (בעיקר) העבודה ד„ועשה טוב" לעשות ולהפך את העולם לאור וטוב.

וכשם שהסדר בבריאת העולם ע"י הקב"ה הוא:

(א) שמיד בראשית הבריאה, ביום ראשון ובמאמר ראשון, קבע הקב"ה את מטרתה, ולאח"ז ברא את העולם על כל בראויו;

(ב) שמאיך גיסא, הרי בכל הנבראים נאמר בהם „טוב", והיינו שה„אור" והמטרה של הבריאה נמשך והאיר בכל מאמר ובריאה פרטית בכדי שיתאימו להכוונה,

24 קדושין מ, ב.

25 שם לט, סע"ב.

ע"י עבודתו יהפוך אותו עצמו ל-
אור.³²

י. והנה בכדי שלא יחשוב האדם
בנפשו: איך יוכל לעשות מהעולם,
שהוא „תוהו ובהו וחושך“, שייחפך ויהי
אור – ועאכו"כ להפוך את החושך
עצמו לאור – ע"ז נאמר לפני זה
„בראשית" גו': „בשביל ישראל שנק'
ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית"³³.
שכוונת התהוות העולם (והחושך) היא
מלכתחילה³⁴ בשביל ישראל ובשביל
התורה – שישראל ע"י התורה יהפכו
אותם לאור – וכוונה זו הרי היא עצמה
הסיוע והנתינת כח להצליח בעבודה זו.

וע"י העבודה בשית אלפי שנים,
להאיר את העולם באור התורה והמצות
נזכה לגילוי דלעתיד שיתגלה האור
שנברא ביום ראשון, ועד ש„לא יהי' לך
עוד השמש לאור יומם גו' והי' לך הוי'
לאור עולם"³⁵ בביאת משיח צדקנו
בקרב ממש.

(משיחת ליל שמח"ת, תשכ"ו)

שהמטרה של כל הבריאה – „יהי אור" – כוללת
גם מציאות החשך, לעשות אור.

(32) הטעם לזה שיש גם „העדר האור" – אף
שינו מאפשר ענין הבחירה באור, וגם א"א
להפכו (כבערה 30) – כי א' אינו „יש", כ"א מצב
שנתהווה בדרך ממילא בהסתלקות האור. ב) זהו
מעין האין שצ"ל בין יש ליש (ד"ה תפול עליהם
אימתה – תורת חיים פ' בשלח ע' רסו, א. ובכ"מ).
(33) פרש"י ר"פ בראשית. וראה גם ב"ר רפ"א.
ויק"ר פל"ו ד.

(34) והיינו שזהו ענינה של הבריאה גופא (ראה
בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 91 ואילך) ולכן מובן
שהבריאה עצמה מסייעת לזה.

(35) ישע"י ס, יט.

[לא רק בכדי לאפשר להאדם לבחור
בטוב, דהרי לולא מציאות „חושך"
(והרע) לא הי' שייך ענין הבחירה באור.
שלפ"ז מציאות החושך אינה איזה ענין
של תכלית לעצמה, אלא אמצעי שע"י
תושג המטרה. אלא שגם בחשך גופא
יש תכלית]³¹

„לאהפכא חשוכא לנהורא", שהאדם

האור (וע"ד המבואר בתו"ש ע' 10. וראה גם
קונטרס התפלה פ"ח) שנה"ב הנק' „שור" להיותו
„נוגח", ובוטט" בענינים של קדושה יש בו מעלה
על נה"ב הנקרא „עז" שאינו מתפעל כלל משום
דבר, כי זה גופא מה שה„שור" מתפעל מקדושה
(שהרי הוא נוגח ובוטט) מורה שיש לו שייכות
לקדושה).

ועפ"ז מובן מאמר הצ"צ (להרשב"ץ): חשך קצן
מען ניט מעלה זיין נאָר מען דאַרף עס מדחה זיין
– אף שמבואר בכ"מ שהתכלית היא „אתהפכא
חשוכא לנהורא"

– כי כוונת הצ"צ היתה לא להמציאות דחשך
(דהרי אצל הרשב"ץ לא הי' שייך חשך כזה). כ"א,
ל„העדר האור".

(31) ואואפ"ל שבזה מחולקים ר"י ור"נ בב"ר
רפ"ג, אם האורה נבראת תחלה (גם לפני בריאת
שו"א):

ר"נ סובר שבריאת האור הי' לאחרי בריאת
(העולם כפי שהוא חשך, היינו) החשך. כלומר,
שצריך להעלות את החושך, אבל לדעתו העלאתו
היא ע"ז שהאדם מתגבר על עצמו ובוחר בטוב
ואור ולא בחשך.

ולכן הוא סובר ש„העולם נברא תחלה" – לפני
האור והמטרה ומחוצה לה. דהיינו שהחשך אינו
נכלל בכל עניני הבריאה שמטרתן הוקבעה לפנייה
– להפכן לאור, אבל בריאת מציאות החשך, מכיון
שאין הכוונה להפך אותו עצמו לאור, נברא
מקודם – ז.א. בלי מטרה עצמית.

ור"י סובר, שגם בריאת מציאות החושך היא
בכדי שהאדם יהפוך אותה לאור.

ולכן אומר ש„האורה נבראת תחילה" והיינו

